

Henryk Janocha, Franciszek Lachowicz, Andrzej Gruszecki

Stare Drawsko (Drahim), pow. Szczecinek (st. 1)

Informator Archeologiczny : badania 1, 279-283

1967

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ny występuje w humusie i bielicy leśnej zalegającej obecnie tuż nad oalcem.

Na podstawie ceramiki obiekt datować można na IX i X wiek, niewykluczona obecność materiału zabytkowego z końca VIII wieku.

Brak śladów budownictwa grodowego, a właściwie i osadnictwa nie pozwala spreocyżować charakteru grodziska pod względem użytkowym.

W związku z niedalekim terminem zalania terenów konieczne jest kontynuowanie badań na terenie zalewu Żydowieckiego szczególnie grodziska wczesnośredniowiecznego nad Radwią - obiektu najbardziej zagrożonego.

S T A R E D R A W S K O
(Drahim), pow. Szczecinek
(st. 1)

Oddział Archeologiczny Mu-
zeum Pomorza Zachodniego
w Koszalinie

Badania prowadzili mgr Henryk Janocha i mgr Franciszek Lachowicz przy współpracy dr inż.arch. Andrzeja Gruszeckiego, finansował WKZ w Koszalinie.

Badania archeologiczno-architektoniczne na grodzisku i zamku w Starym Drawsku (stanowisko 1) rozpoczęto w 1963 roku, a następnie kontynuowano je w latach 1964,-1966 i w roku 1967 definitywnie je zakończono. W ciągu 5-letniego okresu prac na badanym obiekcie założono i przebadano 18 dużych wykopów archeologicznych, odgruzowano całe wnętrze zamku oraz częściowo przebadano inne stanowiska leżące w pobliżu (Kluczewo, Csa-

piniek, Machliny) historycznie wiążące się z tym obiektem.

W poszczególnych sezonach prace badawcze koncentrowano na grodzie wczesnośredniowiecznym i zbudowanego na tym terenie zamku średniowiecznym. Dlatego wykopy archeologiczne lokalizowano tak wewnątrz zamku jak i na stokach wzniesienia grodowo - zamkowego. W roku bieżącym w ciągu 3,5 miesięcznego sezonu prac przebadano wykop VII (rozpoczęty w 1964 r.) oraz założono nowe wykopy oznaczone kolejną numeracją: XVI, XVII i XVIII. Badany obiekt położony jest w południowym krańcu Szwajcarii Połozyskiej na największym odcinku przesmyku pomiędzy dwoma jeziorami - Drawsko i Zardno. Usytuowanie grodu, a następnie zamku w tak dogodnym terenie i niezwykle bogatym układzie wodnym stwarzało doskonałe naturalne warunki obronne, a to określało również ich niezwykle ważną funkcję na terenie pogranicza pomorsko-wielkopolskiego tak we wczesnym średniowieczu jak i średniowieczu.

Zebrałe materiały zabytkowe jak i wyjątkowa lokalizacja grodu w terenie pozwalają stwierdzić, że był on centralnym ośrodkiem administracyjno-politycznym i gospodarczym istniejącego na tym obszarze skupiska grodów obronnych, a także, że strzegł ważnego szlaku prowadzącego z głębi Polski do Kołobrzegu. Gród miał kształt zbliżony do elipsy o wymiarach 50 x 45 metrów. Wały grodu zbudowane były w konstrukcji przekładkowej i częściowo skrzyniowej. Szerokość wałów u podstawy sięga do przeszło 12 metrów. Wnętrze grodu (majdan) zostało bardzo silnie zniszczone zabudową zamkową i tylko w nielicznych miejscach udało się odsłonić resztki domostw zbudowanych w konstrukcji szrubowej.

Po wschodniej stronie wzniesienia odsłonięto resztki dro-

gi sbudowanej z bali drewnianych - czyli dawnego traktu handlowego. Gród podobnie jak i póżniejszy zamek z dwóch stron otoczony był wodami jezior, a a dwóch pozostałych sztucznymi fosami. Zebrano równieŝ duŝe iloŝci ceramiki wczesnośredniowiecznej, koŝci zwierzęcych, a takŝe szereg innych zabytków, wśród których najciekawsze wydają się być materiały związane z uzbrojeniem (groty, ostrogi, strzemięna, wędzidła), a takŝe rybołówstwem (haczyki, ciężarki). Mniej stosunkowo spotyka się zabytków wiążących się z innymi dziedzinami gospodarki.

Zebrane materiały nie są jeszcze dokładnie opracowane z tego teŝ względu chronologię grodu można określić tylko roboczo. Początki grodu jak wskazują niektóre zabytki naleŝałoby datować na koniec VII lub początki VIII wieku, a koniec jego uŝytkowania na pierwszą połowę XII wieku, kiedy to uległ spaleniu. Stało się to prawdopodobnie podczas walk o przyłączenie Pomorza do Polski, za czasów Bolesława Krzywoustego. Tędy wiódł waŝny trakt, którego opanowanie otwierało drogę na Pomorze i ku morzu bałtyckiemu.

Badania nasze dostarczyły równieŝ wielu nowych danych pozwalających znacznie uzupełnić skromne dane historyczne o zabudowaniu i roli zamku średniowiecznego, a szczególnie z początkowych faz jego istnienia (XIV - pocz. XVI wieku). Stosunkowo najwięcej danych uzyskano do poznania jego wewnętrznej zabudowy, chronologii, pełnionej funkcji, a takŝe zajęć jego mieszkańców. Do ciekawych odkryć naleŝy zaliczyć resztki fundamentowe domu starosty, pomocnika starosty, pięć poziomów bruku dziedzińca zamkowego, studnię zamkową, loch, ceglano-kamienny zbiornik, schron i piwnicę wnucyjną, piec zamkowy, resztki mostu zamkowego, a takŝe ślady zewnętrznych jego umocnień sie-

nych w postaci basteji. Zebrano tu również bardzo duże ilości ruchomych materiałów zabytkowych w postaci ceramiki, kafli, kości zwierzęcych, ości i łusek rybich oraz przedmiotów metalowych wśród których zdecydowaną przewagę zyskują militaria, a szczególnie groty różnego kształtu i wymiarów. Grotów tych zebrano tu ponad 1000 sztuk. Licznie zebrane materiały zabytkowe, jak również surowiec i półfabrykaty wskazują, że produkcja militariów i innych narzędzi odbywała się na miejscu. Do niezwykle ciekawych znalezisk należy zaliczyć odkrycie w południowym skrzydle zamku mennicy bijącej fałszywe monety. Podrabiano w niej i fałszowano monety prawie z całego Pomorza oraz terenu Śląska, a szczególnie Świdnicy. Na istnienie fałszywej mennicy w zamku wskazują: znaleziona matryca z odciskami kilkunastu bitych monet, stempel, surowiec (sztabki miedzi) półfabrykaty, tygłe różnych wymiarów oraz gotowe monетки. W sumie gotowych monetek jak i półfabrykatów zebrano tu około 1000 sztuk. Jak wynika z określonych monet, mennica ta funkcjonowała na przełomie XIV i XV wieku.

W świetle danych historycznych oraz wyników wykopalisk można stwierdzić, że zamek średniowieczny jako siedziba starostów polskich pełnił podobną funkcję jak słowiański gród wczesnośredniowieczny. Przede wszystkim istotne było jego znaczenie polityczne i militarne jako siedziby starostwa polskiego i strażnicy na północno zachodnich rubieżach granicznych Polski w średniowieczu. Położony na styku dwóch wrogich nam państw - Brandenburgii i państwa krzyżackiego strzegł przed ich połączeniem się, a równocześnie bronił przed odcięciem od Polski Pomorza Zachodniego. Pełnił więc funkcję pomostu łączącego Polskę z Pomorzem Zachodnią. Utracił ją dopiero po roz-

biorze Polski.

Ze względu na rolę tego ośrodka w dziejach Polski oraz pięknego położenia grodziska na terenie regionu turystycznego tzw. Szwajcarii Połozyńska, władze konserwatorskie i muzealne pragną urządzić na badanym obszarze rezerwat archeologiczno-architektoniczny.

S T A R E D R A W S K O
(Drahim), pow. Szozećinek
(st. 2)

Oddział Archeologiczny
Museum Pomorza Środkowego
w Koszalinie

Badania prowadził mgr Henryk Janocha, finansowało Museum Pomorza Środkowego.

Grodzisko kultury Łużyckiej i wczesnośredniowieczne w Starym Drawsku pow. Szozećinek (stanowisko 2) odległe jest od zamku i grodziska (stanowisko 1) około 800 metrów w kierunku południowo - zachodnim i położone jest na cyplu niewielkiego półwyspu wcinającego się w jezioro Drawsko. W odróżnieniu od stanowiska 1, grodzisko na stanowisku 2 znane jest w literaturze już od XIX wieku. Było ono też przedmiotem niewielkich prac prowadzonych tak przez badaczy niemieckich jak i polskich. Omawiane grodzisko według aktualnego stanu zachowania ma kształt nieregularnie owalny o dwóch wyróżniających się członach. Długość obu członów grodziska wynosi 275 metrów, a szerokość 195 metrów. Pierwsze nikielne zabytki pozwalające obiekt ten wiązać z kulturą Łużycką zostały znalezione w 1938 roku.

W roku 1964 postanowiono sąjąc się szerzej grodem na sta-